

Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası

**“Auditorların vəzifələri və peşə məsuliyyətləri barədə
auditor xidmətindən istifadə edənlərin və ictimaiyyətin
məlumatlandırılmasına dair”**

Ş Ö R H

Tərtib etdi:

**Palatanın Hüquqi təminat və standartlaşdırma
idarəsinin rəis əvəzi – Qəşəm Bayramov**

Rəyçilər:

Palatanın icraçı direktoru – Səbuhi Gülməmmədov

Palata Şurasının üzvü, sərbəst auditor – Altay Cəfərov

BAKI – 2019

MÜNDƏRİCAT

I. Ümumi müddəalar	3
II. Əsas anlayışlar	3
III. Auditorların vəzifələri	4
IV. Auditorların peşə məsuliyyəti	5
V. Sifarişçinin şikayətlərinə dair tələblər.	9
VI. Auditorların vəzifələri və peşə məsuliyyətləri barədə auditor xidmətindən istifadə edənlərin və ictimaiyyətin məlumatlandırılması ..	11
İstifadə olunmuş ədəbiyyat	11

Auditorların vəzifələri və peşə məsuliyyətləri barədə auditor xidmətindən istifadə edənlərin və ictimaiyyətin məlumatlandırılmasına dair

Ş Ə R H

I. Ümumi müddəalar

Bu Şərh “Auditor xidməti haqqında”, “Auditorların peşə məsuliyyətinin icbari sığortası haqqında”, “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunlarının, “Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası haqqında” Əsasnamənin, Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasının (IFAC) təsdiq etdiyi Beynəlxalq Audit Standartlarının (BAS) və Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinin tələbləri nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının 2019-cu il üzrə iş planınının 1.17-ci “2018-ci ildə auditor xidməti bazarının öyrənilməsinə dair keçirilmiş sosioloji sorğunun nəticələrindən irəli gələn problemlərin həlli ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi” barədə plan-proqramın 3-cü “Auditorların peşə məsuliyyətinin auditor xidmətindən istifadə edənlərə və ictimaiyyətə şərhinin çətdirilməsi” bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə hazırlanmışdır.

Şərhin hazırlanmasında **əsas məqsəd** auditorların vəzifələri və peşə məsuliyyətləri barədə auditor xidmətlərinin istifadəçilərinin və ictimaiyyətin məlumatlandırılmasından ibarətdir.

II. Əsas anlayışlar

Auditor – qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının verdiyi icazəyə əsasən, Azərbaycan Respublikasının ərazisində auditor xidməti göstərmək hüququ əldə etmiş fiziki və ya hüquqi şəxs.

Auditin obyektı – auditin aparılması barədə auditorla müqavilə bağlamış fiziki və ya hüquqi şəxs.

Rəy – Auditor hesabatı, bir qayda olaraq, maliyyə hesabatlarına dair aydın şəkildə ifadə edilmiş rəyden ibarət olur. Rəy müstəqil auditorun hesabatınının tərkib hissəsidir.

Auditorun peşə məsuliyyəti – auditor xidməti nəticəsində auditin obyektinə vurulan zərərin ödənilməsi barədə auditorun öhdəliyi.

Auditorun peşə məsuliyyətinin icbari sığortasının obyektı – auditorun göstərdiyi xidmət nəticəsində sifarişçiyə dəyən zərəre görə məsuliyyəti.

Dələduzluq – Fırıldağ və aldatma yolu ilə haqsız və ya qeyri-qanunu mənfəət əldə etmək üçün iqtisadi subyektin rəhbərliyi, mülkiyyətçinin nümayəndələri və işçilər arasında bir və ya bir neçə nəfərin və ya üçüncü tərəfin qabaqcadan düşünülmüş hərəkəti.

Sığortaçı – yalnız sığorta və təkrar sığorta fəaliyyətini göstərmək məqsədi ilə yaradılmış və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada xüsusi razılıq (icazə) almış hüquqi şəxs;

Sığortalı - qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada auditor xidməti ilə məşğul olan, öz peşə məsuliyyətini sığorta etdirmək üçün sığortaçı ilə müqavilə bağlayan fiziki və ya hüquqi şəxs.

III. Auditorların vəzifələri

“Auditor xidməti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 13-cü “Auditorların vəzifələri” maddəsinə görə sərbəst auditorların və auditor təşkilatlarının vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:

- auditin aparılmasında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə hökmən riayət etmək;

- auditor yoxlamalarını və digər auditor xidmətlərini keyfiyyətli həyata keçirmək;

- bu Qanunun 18-ci maddəsində göstərilmiş hallara (yoxlanılan müəssisədə şəxsi əmlak mənafeyi, yoxlanılan müəssisənin rəhbərliyindən hər hansı şəxslə birbaşa qohumluq əlaqəsi, müəssisənin təsisçisi, mülkiyyətçisi və ya səhmdarı olduqda, müəssisədə bundan əvvəl öz peşə fəaliyyəti ilə bağlı xidmətlər göstərdikdə) görə auditin aparılmasında iştirakının qeyri-mümkünlüyü barədə dərhal sifarişçiyə (səlahiyyətli dövlət orqanına) xəbər vermək;

- sifarişçinin mühasibat uçotunun və hesabatının vəziyyətini, düzgünlüyünü, qüvvədə olan qanunlara və normativ aktlara uyğunluğunu yoxlamaq;

- auditin aparılması zamanı aşkar edilmiş bütün pozuntular, mühasibat uçotunun aparılması və hesabatların tərtibi ilə bağlı nöqsanlar haqqında sifarişçinin rəhbərliyinə məlumat vermək;

- sifarişçinin tələbi ilə aparılan audit zamanı əldə edilən məlumatı (məhkəmə orqanlarının tələb etdiyi hallar və “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən təqdim olunmalı məlumatlar istisna olmaqla) məxfi saxlamaq;

- yoxlama gedişində alınmış və ya tərtib edilmiş sənədlərin qorunub saxlanmasını təmin etmək;

- təsərrüfat subyektinin tələbi ilə ona auditin aparılmasına dair qanunvericiliyin tələbləri, tərəflərin hüquq və vəzifələri, habelə auditorun rəyində olan irad və nəticələr üçün əsas olan normativ aktlar barəsində ətraflı məlumatlar vermək;

- qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallarda vergi hesabatına dair auditor rəyi vermək;

- sığortaçı ilə mülki məsuliyyətinin icbari sığortası müqaviləsini bağlamaq;

- cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə riayət etmək, bu sahədə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş digər tədbirləri həyata keçirmək.

«Auditorun peşə məsuliyyətinin icbari sığortası haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən sığortalının vəzifələri aşağıdakılardır:

-sığortaçı ilə sığorta müqaviləsi bağlamaq;

- sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə, məbləğdə və qaydada sığorta haqqını ödəmək;

- digər sığorta müqavilələri (şərikli sığorta) barədə sığortaçıya məlumat vermək;

- ziyanın qarşısının alınması və azaldılması üçün tədbirlər görmək;

- sığorta müqaviləsinin şərtlərini pozmammaq;

- sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş müddətdə və qaydada sığortaçıya məlumat vermək;

- auditor xidməti nəticəsində auditin subyektinə dəyən zərərin ödənilməsi ilə bağlı mübahisənin həllində sığortaçının iştirak etməsinə şərait yaratmaq;

- sığortaçının rəsmi razılığı olmadan üçüncü şəxslərin tələblərini tənzimləmək barədə hər hansı birbaşa və ya dolaylı öhdəliklər götürməmək.

Sığortalı ilə sığortaçı arasında sığorta müqaviləsi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada xüsusi razılıq (lisenziya) almış sığortacı ilə ən azı bir il müddətinə bağlanır. Sığorta müqaviləsinin bağlanmasını təsdiq edən sənəd sığorta şəhadətnaməsidir. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqı ödənilməsi andan qüvvəyə minmiş hesab edilir. Sığorta şəhadətnaməsi sığorta haqqı ödənilən gün verilir. Sığorta məbləği auditorun peşə məsuliyyətinin sığorta riskinin qiymətləndirilməsi əsasında sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilir.

Sığortaçı sığorta məbləğini sığortalının müraciəti və ya məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı əsasında auditin subyektinə ödəyir.

Sığorta hadisəsi ilə əlaqədar itirilən gəlir bu Qanuna görə sığortaçı tərəfindən ödənilmir.

Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası tərəfindən verilən icazəyə əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən auditorlar yuxarıda qeyd edilən vəzifələri layiqincə yerinə yetirmək üçün Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarının, Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasının təsdiq etdiyi Beynəlxalq Audit Standartlarının və Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinin, Auditorlar Palatası Şurasının qərarları və Palata sədrinin əmr və sərəncamları ilə təsdiq edilmiş normativ sənədlərin tələblərinə düzgün riayət etməlidirlər.

IV. Auditorların peşə məsuliyyəti

“Auditor xidməti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 14-cü “Auditorların məsuliyyəti” maddəsinə görə auditorlar və auditor təşkilatları öz vəzifələrini lazımınca yerinə yetirmədikdə, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və sifarişçi ilə bağlanmış müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq əmlak məsuliyyətinə cəlb edilə bilərlər.

Auditor xidməti göstərən fiziki və hüquqi şəxslər mülki məsuliyyətin icbari sığortası müqaviləsinin bağlanmamasına görə qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

“Auditor xidməti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 19-cü “Mübahisələrin həll edilməsi” maddəsinə əsasən auditorla (auditor təşkilatı ilə) onların sifarişçiləri arasında meydana çıxan əmlak xarakterli bütün mübahisələr Auditorlar Palatasında həll edilə bilmədikdə məhkəmə tərəfindən həll olunur.

“Auditorun peşə məsuliyyətinin icbari sığortası haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 14-cü “Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət” maddəsinə görə sığorta müqaviləsi bağlamış tərəflər bu Qanunun pozulmasına görə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

“Auditorun peşə məsuliyyətinin icbari sığortası haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 15-ci “Mübahisələrin həlli” maddəsinə əsasən bağlanan sığorta müqaviləsindən irəli gələn mübahisələr üzrə tərəflər arasında qarşılıqlı razılıq əldə edilmədikdə, həmin mübahisələr məhkəmə qaydasında həll edilir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulan yuxarıda göstərilən tələblərlə yanaşı auditorlar Beynəlxalq Audit Standartlarının düzgün tətbiq edilməməsinə və Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinin fundamental prinsiplərinə riayət olunmamasına görə peşə məsuliyyəti daşıyırlar.

240 sayılı “Maliyyə hesabatlarının auditi zamanı dələduzluqla bağlı auditorun məsuliyyəti” Beynəlxalq Audit Standartına əsasən, BAS-lara uyğun audit aparan auditor tam kimi götürülmüş maliyyə hesabatlarının istər dələduzluq, istərsə də səhv nəticəsində baş vermiş əhəmiyyətli təhriflərdən azad olması barədə ağılabatan əminlik əldə etməyə görə məsuliyyət daşıyır. Auditin tərkib məhdudiyətləri üzündən, maliyyə hesabatlarındakı bəzi əhəmiyyətli təhriflərin, hətta audit BAS-lara uyğun şəkildə düzgün planlaşdırılıb yerinə yetirilsə də, aşkar edilməyə bilməsi ilə bağlı qaçılmaz risk mövcuddur.

Müştəri məlumatlarının məxfiliyinin qorunub saxlanması ilə bağlı auditorun peşə vəzifəsi dələduzluq faktının üçüncü tərəfə çatdırılmasına mane ola bilər. Bununla belə, müxtəlif ölkələrdə auditorun məsuliyyəti fərqlənə bilər və müəyyən hallarda məxfiliyin qorunması vəzifəsi qayda, qanun və ya məhkəmə qərarının qüvvədə olması ilə əlaqədar tətbiq edilməyə bilər. Bəzi ölkələrdə maliyyə müəssisəsi dələduzluğun baş verməsi barədə nəzarət orqanlarına məlumat verməklə bağlı qanunla müəyyən edilmiş vəzifəyə malik olur. Həmçinin, bəzi ölkələrdə rəhbərlik və idarəetməyə məsul şəxslər təshihedici tədbirlər görmədiyi hallarda auditor maliyyə hesabatlarında təhriflər haqqında dövlət orqanlarına məlumat verməlidir.

700 sayılı (düzəliş edilmiş) «Maliyyə hesabatları haqqında rəyin formalaşdırılması və hesabat verilməsi» Beynəlxalq audit Standartının «Auditorun məsuliyyəti» maddəsinə əsasən, auditor hesabatında «Auditorun məsuliyyəti» başlıqlı paraqraf olmalıdır.

Auditor hesabatında göstərməlidir ki, auditorun vəzifəsi aparılmış audit əsasında maliyyə hesabatlarına dair rəy verməkdir.

Auditor hesabatında göstərməlidir ki, audit beynəlxalq audit standartlarına uyğun aparılmışdır. Auditor hesabatında, həmçinin, izah edilməlidir ki, həmin standartlara uyğun olaraq, auditor etik normalara riayət etməli, auditi elə planlaşdırmalı və həyata keçirməlidir ki, maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhriflərin olmadığına dair ağılabatan təsdiqləmə əldə etsin.

Auditor hesabatında auditin təsviri aşağıdakı məlumatları əhatə etməlidir:

(a) Auditor yoxlaması maliyyə hesabatlarındakı məbləğlərə və açıqlamalara dair audit sübutları əldə etmək üçün prosedurların yerinə yetirilməsini nəzərdə tutur;

(b) Prosedurların seçilməsi, o cümlədən maliyyə hesabatlarında dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflər riskinin qiymətləndirilməsi auditorun peşəkar mühakiməsinə əsaslanır. Belə riskləri qiymətləndirərkən auditor müəssisənin daxili nəzarətinin səmərəliliyinə dair fikir bildirmək məqsədilə deyil, konkret tapşırığın vəziyyətlərinə uyğun olan audit

prosedurlarını işləyib hazırlamaq məqsədilə müəssisənin maliyyə hesabatlarının hazırlanması ilə əlaqədar daxili nəzarəti nəzərdən keçirir.

Auditor maliyyə hesabatlarının auditi ilə əlaqədar daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair fikir bildirməli olduqda, auditorun daxili nəzarəti nəzərdən keçirməsinin daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy vermək məqsədilə edilmədiyi ifadəsi işlədilməlidir;

(c) Auditə, həmçinin, istifadə edilmiş uçot siyasətinin məqsədəuyğunluğunun, rəhbərliyin yerinə yetirdiyi uçot qiymətləndirmələrinin əsaslılığının və maliyyə hesabatının ümumi təqdimatının qiymətləndirilməsi daxildir.

Auditor hesabatında belə bir bəyanat əksini tapmalıdır ki, auditorun fikrincə, əldə edilmiş audit sübutları auditor rəyini əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Auditor hesabatında "Rəy" başlıqlı paragraf olmalıdır.

Ədalətli təqdimat çərçivəsinə uyğun olaraq hazırlanmış maliyyə hesabatına dair müsbət rəyin ifadə edilməsi zamanı, əgər hüquqi və ya tənzimləyici tələblərlə başqa qayda müəyyənləşdirilməyibsə, auditor rəyində ekvivalent hesab edilən aşağıdakı ifadə formalarından biri işlədilməlidir:

(a) Maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlərdə Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına [maliyyə hesabatlarının tətbiq olunan çərçivələrinə] uyğun olaraq, ədalətli əks etdirir; yaxud

(b) Maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına [maliyyə hesabatlarının tətbiq olunan çərçivələrinə] uyğun olaraq, bütün əhəmiyyətli aspektlərdə düzgün və ədalətli təsəvvür yaradır.

Auditorun vəzifəsini rəhbərliyin maliyyə hesabatlarını hazırlamaq olan vəzifələrindən fərqləndirmək üçün auditor hesabatında göstərməlidir ki, auditorun vəzifəsi auditor yoxlaması əsasında maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirməkdir.

İstifadə edilmiş standartlara istinad auditor hesabatının istifadəçilərinə auditin müəyyən edilmiş standartlara uyğun aparıldığını bildirir.

720 sayılı "Auditi aparılmış maliyyə hesabatlarını əks etdirən sənədlərdəki digər məlumatlar üzrə auditorun məsuliyyəti" Beynəlxalq Audit Standartında (BAS) auditi aparılmış maliyyə hesabatlarını əks etdirən sənədlərdəki digər informasiyalarla əlaqədar auditorun vəzifələrindən və onlara dair hesabatından bəhs edilir. Audit tapşırığının konkret şəraitlərində hər hansı xüsusi tələb olmadıqda, auditor rəyi digər informasiyaları əhatə etmir və auditor onların düzgün ifadə edilib-edilməməsini qiymətləndirməyə görə heç bir cavabdehlik daşımır. Bununla belə, auditor digər informasiyalarla tanış olmalıdır, çünki auditi aparılmış maliyyə hesabatları ilə digər informasiyalar arasında əhəmiyyətli uyğunsuzluqlar üzündən auditi aparılmış maliyyə hesabatlarının etibarlığına xələl gələ bilər.

Auditor qanun və ya qaydalarla nəzərdə tutulmuş digər informasiyalarla əlaqədar bu BAS-ın əhatə dairəsinə daxil olmayan əlavə vəzifələr daşıya bilər. Məsələn, bəzi yurisdiksiyalarda auditordan digər informasiyaların müəyyən hissəsinə (məsələn məcburi əlavə məlumatlara) konkret prosedurlar tətbiq etmək və ya digər informasiyalarda təqdim edilmiş müəssisənin fəaliyyətinin səmərəliliyi göstəricilərinin etibarlığına dair rəy vermək tələb edilə bilər. Belə

öhdəliklər olduqda, auditorun əlavə vəzifələri audit tapşırığının şərtləri ilə, həmçinin qanun və qaydalarla və peşə standartları ilə müəyyənləşdirilir. Bu cür digər informasiyalar olmadıqda və ya çatışmazlıqlara malik olduqda, auditor qanun və ya qaydaların tələbləri ilə əlaqədar bu məsələni auditor hesabında əks etdirməlidir.

Auditorlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarının, Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasının təsdiq etdiyi Beynəlxalq Audit Standartlarının və Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinin, Auditorlar Palatası Şurasının qərarları və Palata sədrinin əmr və sərəncamları ilə təsdiq olunmuş normativ sənədlərin tələblərinə riayət etmədikdə Auditorlar Palatası Şurasının 2017-ci il 30 iyun tarixli 288/4 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Auditor xidməti sahəsində araşdırma və intizam tədbirləri sistemi"yə müvafiq olaraq məsuliyyətə cəlb edirlər.

Auditorlar "Auditor xidməti sahəsində araşdırma və intizam tədbirləri sistemi"yə uyğun olaraq aşağıdakı halarda məsuliyyətə cəlb edilə bilərlər:

1. Auditor xidməti göstərəkən yol verilmiş nöqsanlara və qanun pozuntularına görə:

- Pozuntunun aradan qaldırılmasına dair məktub;
- Xəbərdarlıq;
- Auditor fəaliyyətinə verilən icazənin dayandırılması;
- Auditor fəaliyyətinə verilən icazənin ləğvi.

2. Qanunla müəyyən edilmiş hallarda kommersion sirlərinin qorunub saxlanması təmin edilmədikdə:

- Xəbərdarlıq.

3. Auditin nəticələrinə Beynəlxalq Audit Standartlarının tələblərinə uyğun olmayan rəy bildirildikdə:

- Sərbəst auditorun (auditor təşkilatının) şəxsi işinə qeydlərin edilməsi;
- Auditor fəaliyyətinə verilən icazənin ləğvi.

4. Sifarişçi ilə bağlanan müqavilənin şərtlərinə əməl edilmədikdə:

- Növbədənənar keyfiyyət nəzarət yoxlamasının təyin edilməsi.

5. Sərbəst auditor və auditor təşkilatları öz mülki məsuliyyətinin icbari sığortasını etdirmədikdə:

- Xəbərdarlıq;
- İnzibati məsuliyyətə cəlb edilmə;
- Auditor fəaliyyətinə verilən icazənin dayandırılması.

6. Qanunla qorunan kommersion sirləri və digər məxfi məlumatların qeyri-qanuni əldə edilməsi, istifadəsi və yayılması:

- Xəbərdarlıq.
- Reytinq balının aşağı salınması;
- Auditorların Peşə Etikası və Üzvlük Komitəsinin yoxlaması;
- Təkrar olunan iki və daha çox halda auditor fəaliyyətinə verilən icazənin ləğvi.

V. Sifarişçinin şikayətlərinə dair tələblər

“Azərbaycan Respublikasının mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarında Apellyasiya Şuralarının yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 3 fevral tarixli 762 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş və 5 aprel 2018-ci il tarixli Fərmanla dəyişikliklər edilməklə yeni redaksiyada verilmiş Nümunəvi Əsasnaməyə uyğun olaraq “Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının Apellyasiya Şurası haqqında” Əsasnamə hazırlanmış və Palata Şurasının 2019-cu il 3 may tarixli 310/1 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Apellyasiya Şurası sahibkarlıq fəaliyyəti göstərən fiziki və hüquqi şəxslərin özlərinin sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı Auditorlar Palatasının rəhbərliyinin, Palata Şurasının və Palatanın üzvü olan sərbəst auditorların və auditor təşkilatlarının qərarlarından, digər hərəkət və ya hərəkətsizliyindən verdikləri şikayətlərə baxan və ictimai (ödənişsiz) əsaslarla fəaliyyət göstərən kollegial orqandır.

Auditorlar Palatasının Apellyasiya Şurasının Əsasnaməsinə uyğun olaraq şikayətlərə dair aşağıdakı tələblər müəyyən edilmişdir:

5.1. Şikayət yazılı (o cümlədən elektron) formada tərtib edilir. Şikayətdə aşağıdakı məlumatlar göstərilir:

5.1.1. ünvanlandığı qurumun – Apellyasiya Şurasının adı;

5.1.2. şikayətçinin soyadı, adı, atasının adı, yaşayış yeri və ya olduğu yer (hüquqi şəxsin adı və hüquqi ünvanı);

5.1.3. şikayətçinin VÖEN-i;

5.1.4. şikayətin məzmunu və şikayətçinin tələbi (tələbləri);

5.1.5. şikayətin predmeti üzrə bundan əvvəl Auditorlar Palatasına edilmiş müraciət (müraciətlər) və alınmış cavab (cavablar) barədə məlumatlar;

5.1.6. icraatı təzələmək üçün təkrar şikayətlə müraciət etmək imkanı verən əsaslar;

5.1.7. şikayətə əlavə edilmiş sənədlərin siyahısı.

5.2. Bu Əsasnamənin 4.1.3-cü və 4.1.5-ci yarımbəndləri ilə müəyyən edilmiş tələblər auditor adı almaq üçün imtahanın nəticələri barədə namizədlərin verdikləri şikayətlərə şamil edilmir.

5.3. Şikayətlər müraciət edən fiziki şəxsin özü və ya hüquqi şəxsin rəhbəri, yaxud onların səlahiyyətli nümayəndələri tərəfindən (səlahiyyəti təsdiq edən sənədin əsli və ya surəti şikayətə əlavə edilməklə) imzalanır.

5.4. Hüquqi şəxs tərəfindən təqdim olunan şikayətlərə həmin hüquqi şəxsin möhürü vurulmalıdır. Bu tələb rezident və qeyri-rezident hüquqi şəxslərin nümayəndəlik, filial və idarələrinə də şamil edilir. Bu zaman şikayətlərə müvafiq nümayəndəlik, filial və ya idarənin möhürü vurulur.

5.5. Şikayətlərin əsaslı olduğunu təsdiq edən sənədlərin (dövlət, qeyri-dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarından alınmış qərar, akt, rəy, məktub, arayış, qəbz və digər sənədlərin) surətləri şikayətlərə əlavə edilir.

5.6. Şikayət bu Əsasnamənin 4.1-ci, 4.3–4.5-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş tələblərə cavab vermədikdə, şikayət daxil olduqdan sonra 5 iş günü müddətində yol verilmiş nöqsanlar şikayətçinin nəzərinə çatdırılmaqla işçi qaydada aradan qaldırılır. Həmin nöqsanlar vaxtında aradan qaldırılmadıqda şikayət baxılmamış saxlanılır və bu Əsasnamənin 4.8-ci bəndinə uyğun olaraq tədbir görülür. Tələb olunan sənədlərin (məlumatların) təqdim edilməsi şikayətçidən asılı olmayan səbəblərə görə mümkün deyilsə, çatışmayan sənədlər (məlumatlar) Apellyasiya Şurası tərəfindən əldə olunur.

5.7. Apellyasiya Şurasına daxil olmuş müraciət digər dövlət orqanının və ya qurumunun səlahiyyətinə aid olduqda (o cümlədən bu Əsasnamənin 1.8.2-ci yarım bəndində və “İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 3.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda) qanunla müəyyən edilmiş qaydada baxılması üçün həmin dövlət orqanına və ya qurumuna göndərilir və bu barədə şikayətçiyə yazılı məlumat verilir.

5.8. Apellyasiya Şurasında mahiyyəti üzrə baxılmış şikayət üzrə şikayətçiyə qəbul olunmuş qərar, mahiyyəti üzrə baxılmamış müraciət üzrə isə müraciət etmiş şəxsə əsaslandırılmış cavab göndərilir.

5.9. Apellyasiya Şurasına şikayət “İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 73.1-ci və 73.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş müddətlərdə verilə bilər. Bu müddətlər üzrlü səbəbdən buraxıldıqda (şikayətçinin xəstəliyi, ölkənin hüduqlarından kənarında olması və s.) şikayətçinin vəsatətinə əsasən Apellyasiya Şurasının sədri tərəfindən bərpa edilir.

5.10. Apellyasiya Şurası daxil olmuş şikayətlə bağlı zəruri məlumatları və sənədləri əldə etmək üçün aidiyyəti dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarına sorğular verə bilər. Məlumatların sorğuda müəyyən edilmiş müddətdə təqdim olunmaması və ya natamam təqdim olunması Apellyasiya Şurasının fəaliyyətinə maneə kimi qiymətləndirilir.

VI. Auditorların vəzifələri və peşə məsuliyyətləri barədə auditor xidmətindən istifadə edənlərin və ictimaiyyətin məlumatlandırılması

Auditorların vəzifələri və peşə məsuliyyətləri barədə auditor xidmətindən istifadə edənlərin və ictimaiyyətin məlumatlandırılmasını təmin etmək məqsədilə bu Şərhin mətni Auditorlar Palatasının internet səhifəsində və sosial şəbəkələrdə yaradılmış səhifələrində yerləşdirilməli, auditor təşkilatlarının və sərbəst auditorların elektron ünvanlarına göndərilməli və mətbuatda dərc etdirilməlidir. Həmçinin yeni yaradılmış auditor təşkilatlarına və yeni fəaliyyətə başlamış sərbəst auditorlara əməli köməklik göstərilən zaman bu Şərhə qeyd edilən auditorların vəzifələri və peşə məsuliyyətləri barədə müddəalar bir daha onların nəzərlərinə çatdırılmalıdır.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

1. “Auditor xidməti haqqında” Azərbaycan Respublikasının 1994-cü il 16 sentyabr tarixli 882 nömrəli Qanunu;
2. “Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası haqqında Əsasnamə” (Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1995-ci il 19 sentyabr tarixli 1115 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir);
3. “Auditorun peşə məsuliyyətinin icbari sığortası haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2007-ci il 22 may tarixli 333-IIIQ nömrəli Qanunu.
4. “Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının Apellyasiya Şurası haqqında” Əsasnamə (Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası Şurasının 2019-cu il 3 may tarixli 310/1 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir);
5. “Auditor xidməti sahəsində araşdırma və intizam tədbirləri sistemi” (Auditorlar Palatası Şurasının 2017-ci il 30 iyun tarixli 288/4 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir);
6. Beynəlxalq Audit Standartlarının 2017-ci il nəşri.
7. Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinin 2018-ci il nəşri.